

WORKING PAPER č. 3/2006

Daňová kvóta v ČR

Jindřich Marval

Červen 2006

Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky
Research Centre for Competitiveness of Czech Economy

Řada studií Working Papers Centra výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky je vydávána s podporou projektu MŠMT výzkumná centra 1M0524.

ISSN 1801-4496

Vedoucí: prof. Ing. Antonín Slaný, CSc., Lipová 41a, 602 00 Brno,
e-mail: slany@econ.muni.cz, tel.: +420 549491111

DAŇOVÁ KVÓTA V ČR

Abstract:

The main goal of this paper is to make an analysis of tax-to-GDP ratio – narrow as well as wide – in the Czech Republic including its “gross” components (social contributions, indirect taxes, direct taxes) and their further decomposition. The analysis covers period from 1996 to 2004. The Comparison is made in time, not in space.

Abstrakt:

Cílem příspěvku je provedení analýzy daňové kvóty – jednoduché i složené – v České republice včetně jejích „hrubých“ složek (odvody na sociální a zdravotní pojištění, nepřímé daně a přímé daně) a jejich další dekompozice. Analýza je provedena pro období od roku 1996 až do roku 2004. Příspěvek provádí srovnání v čase, ne v prostoru.

Recenzoval:

doc. Ing. Osvald Vašíček, CSc.

1. ÚVOD¹

1.1. Charakteristika a funkce veřejných příjmů

Veřejné příjmy slouží ke krytí veřejných výdajů. Veřejné příjmy představují vztahy tvorby veřejných rozpočtů, případně i jiných mimorozpočtových fondů (zpravidla účelových) v rozpočtové soustavě. Souvisejí do značné míry s nenávratným přerozdělováním části hrubého domácího produktu. Rozpočtové příjmy lze brát i jako rozpočtová omezení, neboť nelze připravovat stále jen výrazně deficitní rozpočet. Vláda by ovšem měla naopak usilovat o rozpočet vyrovnaný cyklicky (nebo alespoň dlouhodobě). Pochopitelně je třeba opět zdůraznit problematičnost požadavku.

Veřejné příjmy plní následující funkce:

- alokační
- redistribuční,
- stabilizační.

Hlavní funkcí veřejných příjmů je zabezpečit potřebné množství finančních prostředků na financování výdajů – to je alokační funkce veřejných příjmů. Rozhodující objem veřejných příjmů tvoří daně.

Některé veřejné příjmy plní i jiné funkce. Daňové příjmy plní i přerozdělovací a stabilizační funkci. Příčiny existence přerozdělovacích procesů uvnitř rozpočtové soustavy najdeme i na straně příjmů. Například progresivní důchodová daň (ale i regresivní) odčerpává více finančních prostředků bohatším subjektům. (Podobný redistribuční účinek mají spotřební daně uvalené na luxusní zboží, kdy rovněž zdaňujeme bohaté). Velký vliv má i daňové určení, neboli rozpočtové určení daní (RUD), tj. obecně vzato, kam (do jakého rozpočtu a na jaké úrovni) výnos z určité daně půjde. Jde tedy rovněž o přerozdělování. Přerozdělování daňového výnosu prostřednictvím daňového určení, jehož význam roste (s postupující decentralizací, v ČR např. přenesení určitých funkcí státu na kraje atd.) – stále více finančních prostředků získávají nižší vládní úrovně prostřednictvím a priori rozdělení daňového výnosu v rámci soustavy veřejných rozpočtů, tak ovlivňuje rozpočtové omezení ústředního rozpočtu i rozpočtů nižších vládních úrovní (jde o dělení jednoho balíku peněz do různých „šuplíků“).

Daňové příjmy jsou nástrojem ovlivňování:

---

¹ Tento článek navazuje na příspěvek Vývoj daňové kvóty v ČR a její srovnání v rámci EU, který byl přednesen na mezinárodní vědecké konferenci Hospodářská politika nových členských zemí EU v Ostravě (dále jen příspěvek).

- agregátní nabídky a poptávky, a to přes část soukromé nabídky a poptávky (tedy mluvíme zde o makroekonomických otázkách – viz. např. ekonomie strany nabídky);
- ekonomického chování různých subjektů, neboť daně ovlivňují jejich disponibilní důchody a možnost jejich užití na spotřebu a investice či úspory (tedy pohled mikroekonomický).

Zejména progresivně konstruované důchodové daně plní stabilizační funkci jako tzv. vestavěný automatický stabilizátor oslabující kolísání produktu okolo své potenciální úrovně využívající toho, že tyto daně závisí na výši produktu a tedy důchodu.

1.2. Daně a jejich charakteristika

Daň je historickou kategorií provázející lidstvo po tisíce let, která souvisí s existencí státu a pochopitelně rovněž s existencí územní samosprávy. Za uplynulá tisíciletí se ovšem daně výrazně změnily. V každé historické epoše se poněkud lišily formy daní, jejich význam, způsob ukládání apod. Historický vývoj daní bychom mohli shrnout do těchto základních tezí:

- původně měly daně převážně formu naturálního plnění, dnes mají formu peněžní platby;
- původně vystupovaly daně jako často dobrovolná plnění, dnes jde o povinnou, zákonem vynucenou platbu;
- vývoj se ubíral od nepravidelného, nahodilého výběru daně k pravidelnému placení;
- daně zpočátku tvořily podpůrný, doplňkový zdroj, dnes tvoří rozhodující příjem;
- původně šlo o účelově zaměřené platby, dnes všeobecný, tj. neúčelový zdroj krytí veřejných potřeb;
- u přímých daní původně převažovaly daně majetkové či daně z hlavy, nyní převažují osobní důchodové daně;
- u nepřímých daní šel vývoj od akcízů a obrátových daní jednorázového nebo kaskádovitého typu k dani z přidané hodnoty.²

Daně tvoří spolu s povinnými příspěvky na sociální zabezpečení a veřejným zdravotním pojištěním rozhodující část běžných příjmů, a tedy i celkových veřejných příjmů.

Daň je:

- zákonem stanovená, zpravidla se opakující a nedobrovolná resp. povinná platba – transfer od obyvatelstva a firem do veřejných

---

² Strecková, Y., Malý, I.: Veřejná ekonomie pro školu i praxi, Computer Press, 1998, str. 133.

rozpočtů (podle daňového určení). Daně musí být povinné, protože jde o břemeno, které snižuje disponibilní důchod,³

- nenávratná platba, tzn. je-li daň správně vypočtena, nevrací se tato platba poplatníkovi (vrácení části daně připadá v úvahu za určitých podmínek pouze tehdy, jde-li o přeplatek na dani), daň se svým způsobem vrací poplatníkovi např. v transferech, což nelze to brát jako návratnost oné platby (s tím souvisí třetí charakteristika daně)!,
- neekvivalentní platba, což znamená, že proti této úhradě nestojí ekvivalent v podobě konkrétního plnění z veřejných rozpočtů (např. v podobě konkrétního veřejného statku či peněžního transferu).

Tyto tři charakteristiky daně jasně ukazují na to, proč neplatí analogie daní jako veřejných příjmů a soukromých příjmů obyvatelstva!⁴

Ke srovnání daňového zatížení v čase a prostoru se používá ukazatel tzv. daňové kvóty, což je obecně vzato podíl daní (případně ještě dalších veřejných příjmů) a hrubého domácího produktu. Udává se tedy jako procento, čímž vlastně dostatečně vyhovuje účelu srovnávání. Podle „rozsahu“ čitatele (tj. „rozsahu“ veřejných příjmů braných v úvahu) rozlišujeme daňovou kvótu jednoduchou a složenou (někdy též nazývanou souhrnnou):

Daňová kvóta (jednoduchá) = podíl daní na hrubém domácím produktu (HDP), a to bez pojistného.

Daňová kvóta souhrnná (složená) = podíl daní včetně cla a povinných příspěvků na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění na HDP

I zde je třeba zopakovat, že u cel je problém, protože jsou v literatuře obvykle klasifikovány jako specifická nepřímá daň. To vede některé ekonomy k tomu, že rozlišují jednoduchou a složenou daňovou kvótu jen na základě odvodů na sociální a zdravotní pojištění (dále v textu SZP), tj. clo zahrnují už do jednoduché daňové kvóty. Tento přístup se zdá přesnější ve smyslu obsahovém, a proto ho v příspěvku také používám. Pokud bychom se drželi daňové praxe ČR, postupovali bychom pochopitelně trochu jinak.

---

³ Bohužel je smutnou ironií, že nedobrovolnost daní bývá některými ekonomy dávána v analogii s loupeží, která je rovněž nedobrovolná.

⁴ Dvořák, P.: Vybrané problémy fiskální politiky, skripta VŠE Praha, 1998, str. 21–22.

2. VÝVOJ DAŇOVÉ KVÓTY V ČR

Podle výše uvedených vzorců můžeme vypočítat obě daňové kvóty (tj. jednoduchou i složenou) v ČR od roku 1996 do roku 2004⁵:

Tabulka 1: Vývoj daňové kvóty v ČR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SDK	0,34	0,34	0,33	0,34	0,34	0,34	0,34	0,35	0,35
DK	0,21	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,21	0,21	0,21

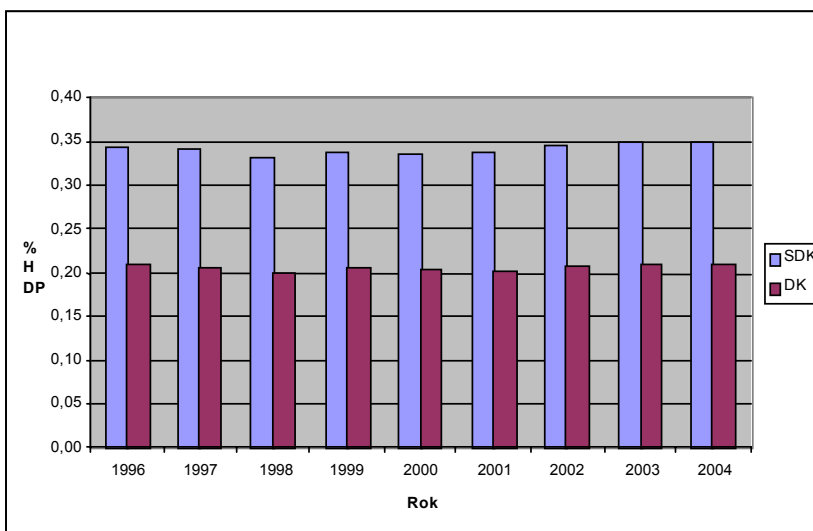
Zdroj: MF ČR, ČSÚ, vlastní výpočet

SDK – složená daňová kvóta

DK – (jednoduchá) daňová kvóta

Pozn.: Výpočet za rok 2004 je vypočítán z předběžných dat

Obrázek 1: Vývoj daňové kvóty v ČR

Z tabulky č.1 a obrázku č.1 tedy vidíme, že daňová kvóta je poměrně stabilní na úrovni kolem 34 % HDP (složená daňová kvóta), resp. 21 % (jednoduchá daňová kvóta). Přesto je z grafu patrný růst jednoduché daňové kvóty od roku 2001 až do konce sledovaného období, naproti tomu daňová kvóta složená začala růst od roku 2000, ale v roce 2004 oproti roku 2003 klesla. Rozdíl mezi nimi je pochopitelně dán vývojem odvodů na zdravotní a sociální pojištění.

Nyní se zaměříme na vývoj jednotlivých složek daňové kvóty, abychom si utvořili představu, co stálo právě za vývojem daňové kvóty, který vidíme na předcházející straně v tabulce a obrázku č. 1.

⁵ Viz. můj zmiňovaný příspěvek.

3. VÝVOJ „HRUBÝCH“ SLOŽEK SLOŽENÉ DAŇOVÉ KVÓTY

„Hrubé“ složky složené daňové kvóty v tomto případě znamenají rozdělení daní na přímé a nepřímé a na odvody na sociální a zdravotní pojištění. Vývoj je pro uvedené veličiny proveden jako poměr k HDP.

Nebude jistě na škodu vymežit přímé a nepřímé daně jak je vidí teorie veřejných financí. Přímé daně se vyznačují uvalením na konkrétní subjekt, který tuto daň nemůže přesunout na někoho jiného (příkladem jsou daně z příjmu). Nepřímé daně jsou rovněž uvaleny na konkrétní subjekt, ten však tuto daň může přesunout na jiný subjekt (DPH, spotřební daň). Obecně je problém s tím, že daň z příjmu právnických osob lze aspoň zčásti přesunout na jiný subjekt, je to však daň přímá.

Tabulka 2: Vývoj složek složené daňové kvóty v ČR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SZP/HDP	13,38	13,83	13,41	13,29	13,37	13,77	13,87	14,10	13,96
ND/HDP	11,82	11,84	11,03	11,77	11,52	11,04	10,99	11,06	11,26
PD/HDP	9,06	8,55	8,82	8,65	8,66	8,97	9,64	9,91	9,71

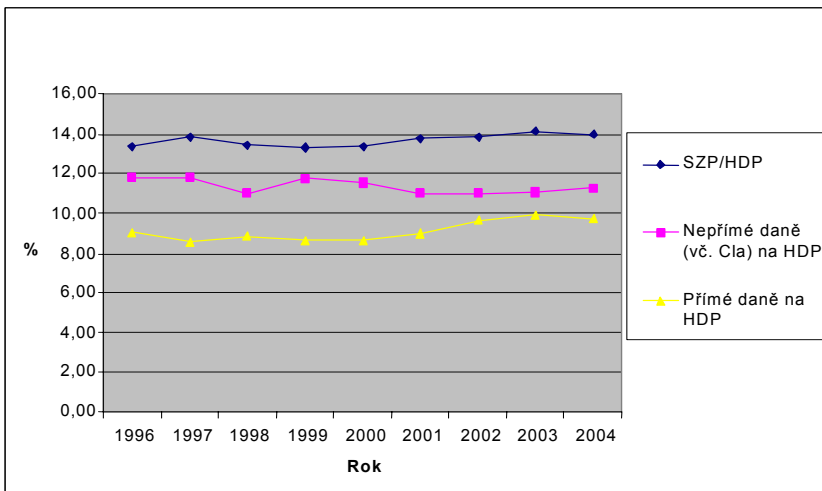
Zdroj: MF ČR, ČSÚ, vlastní výpočet

PD: přímé daně

ND: nepřímé daně

SZP: odvody na sociální a zdravotní pojištění

Obrázek 2: Vývoj složek složené daňové kvóty v ČR

Podíváme-li se nejdříve na veličinu odvodů na sociálního a zdravotního pojištění (SZP) ku HDP, vidíme, že vývoj „kopíruje“ vývoj (myšleno z hlediska trendu) složené daňové kvóty. To znamená, že SZP/HDP od roku 2000 roste a v posledním sledovaném období naopak tato veličina klesá. Svou výší tato veličina zaujímá největší podíl na složené daňové kvótě v ČR, což (jak jsem uvedl ve zmiňovaném příspěvku) není v EU rozhodně pravidlem.

Co se týče přímých a nepřímých daní, tak vidíme, že nepřímé daně na rozdíl od daní přímých svůj podíl snižovaly. Výjimku z tohoto tvrzení tvoří v posledních letech pouze rok 2004, kdy tomu bylo naopak.

4. NEPŘÍMÉ DANĚ

Jak již bylo zmíněno v úvodu, nepřímé daně (dále ND) jsou takové daně, které jsou uvaleny na konkrétní subjekt, ten je však může přesunout na subjekt jiný. Podle údajů MF ČR zde nepřímé daně dělíme na daň z přidané hodnoty (dále DPH), spotřební daně, clo a ostatní nepřímé daně.

V předcházející části našeho článku jsme viděli, že nepřímé daně celkem vzato snižovaly svůj podíl na HDP, nicméně drží se mezi 11 a 12% HDP, vyjma roku 2002, kdy jako v jediném sledovaném roce tento ukazatel klesl pod 11 % HDP. V posledních sledovaných letech, tj. v letech 2003 a 2004 ukazatel nepřímých daní ku HDP vykazuje opět rostoucí tendenci.

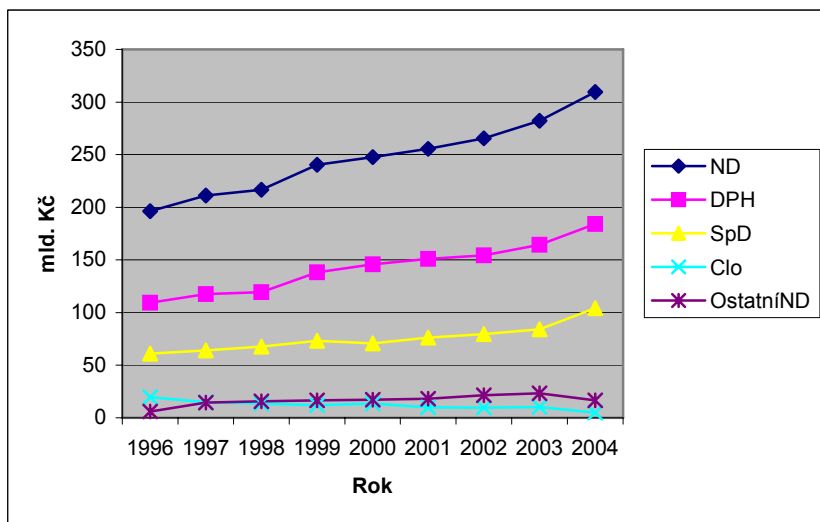
Podívejme se nyní na vývoj jednotlivých složek nepřímých daní jak byly vymezeny výše, nejdříve pouze v nominálním vyjádření.

Tabulka 3: Vývoj ND a jejich jednotlivých složek

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ND	196,2	211,3	216,5	240,3	247,6	255,5	265,4	282,1	309,7
DPH	109,3	117,7	119,4	138,3	145,9	150,9	154,4	164,4	184,1
SpD	61,2	64,2	67,8	73,1	70,9	76,3	79,5	84,2	104,1
Clo	19,7	14,9	13,6	12,1	13,6	10	9,8	10,3	4,9
OstatníND	6,1	14,5	15,7	16,7	17,2	18,3	21,7	23,3	16,6

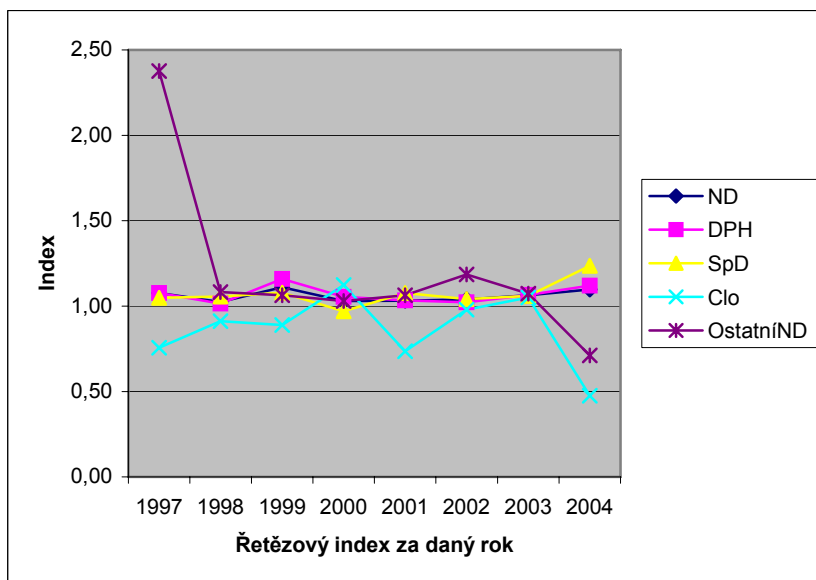
Zdroj: MF ČR

Obrázek 3: Vývoj ND a jejích jednotlivých složek

kde ND jsou nepřímé daně a SpD jsou spotřební daně.

Obrázek 4: Řetězový index ND a jejích složek

Z tabulky a obrázku č. 3 vidíme, že v nominálním vyjádření nepřímé daně jako celek soustavně rostly, stejně jako DPH, která, jak je patrné, je „nejsilnější“ složkou nepřímých daní – obě veličiny mají hodnotu řetězového indexu ve všech sledovaných obdobích vyšší než jedna.

Spotřební daně rostly vyjma roku 2000 (v roce 2000 řetězový index dosáhl hodnoty 0,97), kdy v nominálním vyjádření klesly. Naproti tomu clo resp. výnosy ze cla, vzhledem k postupnému začleňování ČR do struktur EU, se v nominálním vyjádření snižovaly vyjma mírného „záchvěvu“ v roce 2000 opačným směrem.

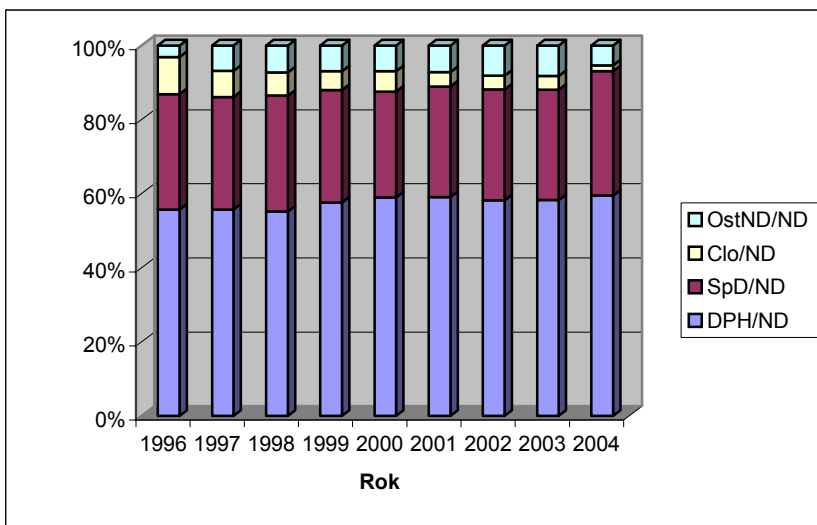
Jak již bylo řečeno, DPH je „nejsilnější“ složkou nepřímých daní, následovaná spotřebními daněmi, od roku 1998 ostatními nepřímými daněmi a clem. Konkrétně tyto poměry uvádí následující tabulka a graf.

Tabulka 4: Podíly složek ND na celkových ND

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
DPH/ND	55,71	55,70	55,15	57,55	58,93	59,06	58,18	58,28	59,44
SpD/ND	31,19	30,38	31,32	30,42	28,63	29,86	29,95	29,85	33,61
Clo/ND	10,04	7,05	6,28	5,04	5,49	3,91	3,69	3,65	1,58
OstND/ND	3,11	6,86	7,25	6,95	6,95	7,16	8,18	8,26	5,36

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Obrázek 5: Podíly složek ND na celkových ND

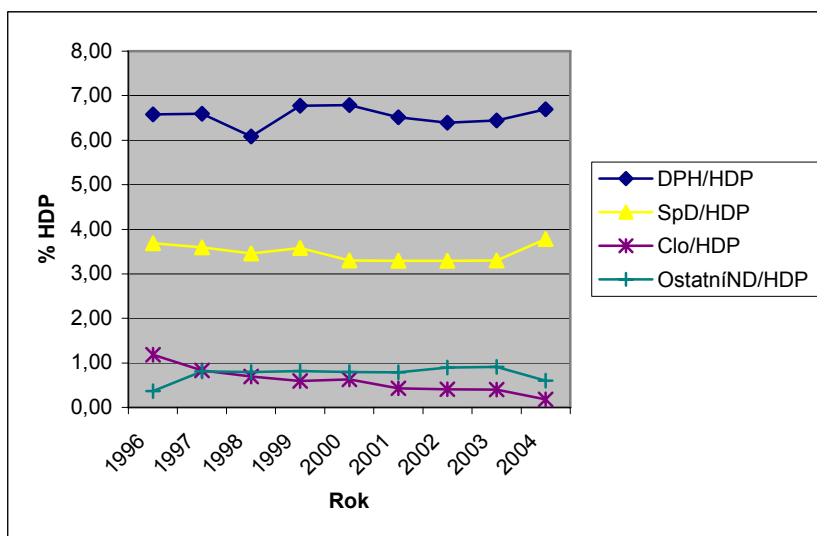

Z tabulky č. 4 a z obrázku č. 5 můžeme vyčíst, že DPH zaujímá 55% až 60% podíl na celkových nepřímých daních, kdy se s postupujícím časem tento podíl zvyšoval ve sledovaném období (i když se jedná jen o obecnou tendenci, tj. neplatí to pro každý jednotlivý rok) a ve sledovaném období byl podíl DPH na celkových nepřímých daních nejvyšší v roce 2004.

U spotřebních daní je obecná tendence jejich vývoje opačná, i když i ony v tomto ukazateli dosáhly vrcholu v roce 2004.

Je pochopitelné, že hodnoty podílů jednotlivých složek nepřímých daní na celkových nepřímých daních jsou závislé na vývoji všech ostatních složek. Pro lepší názornost tedy ještě doplníme naši analýzu o vývoj jednotlivých složek nepřímých daní jako procento HDP, což obsahuje následující obrázek.

Obrázek 6: Vývoj jednotlivých složek ND jako procento HDP

Podíváme-li se na daň z přidané hodnoty a spotřební daně, vidíme, že jak DPH/HDP, tak SpD/HDP v roce 2004 poměrně prudce vzrostly, u spotřebních daní je hodnota tohoto ukazatele (3,78 %) nejvyšší za celé sledované období. Naproti tomu u DPH je hodnota z roku 2004 (6,69 %) stále pod úrovní let 1999 (6,77 %) a 2000 (6,79 %).

5. PŘÍMÉ DANĚ

Na tomto místě si opět zopakujeme vymezení přímých daní, jak bylo uvedeno na začátku práce: přímé daně se vyznačují uvalením na konkrétní subjekt, který tuto daň nemůže přesunout na někoho jiného (příkladem jsou daně z příjmu). Pro naše účely, opět podle dat MF ČR, budeme přímé dělit na daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob a majetkové daně.

Jak je patrné z obrázku 2, přímé daně jako procento HDP nedosahují výše nepřímých daní. Jejich rozdíl vyjádřený v tomto ukazateli činí cca 2 p.b., tj. pohybuje se mezi 8–10 %. Ve sledovaném období ukazatel výše přímých daní na HDP dosáhl svého minima v roce 1997, kdy jeho hodnota činila 8,55 %, naopak svého maxima dosáhl v roce 2003, kdy jeho hodnota činila 9,91 %. V posledním sledovaném roce, tj. v roce 2004, přímé daně na HDP oproti předcházejícímu roku klesly na hodnotu 9,71 %.

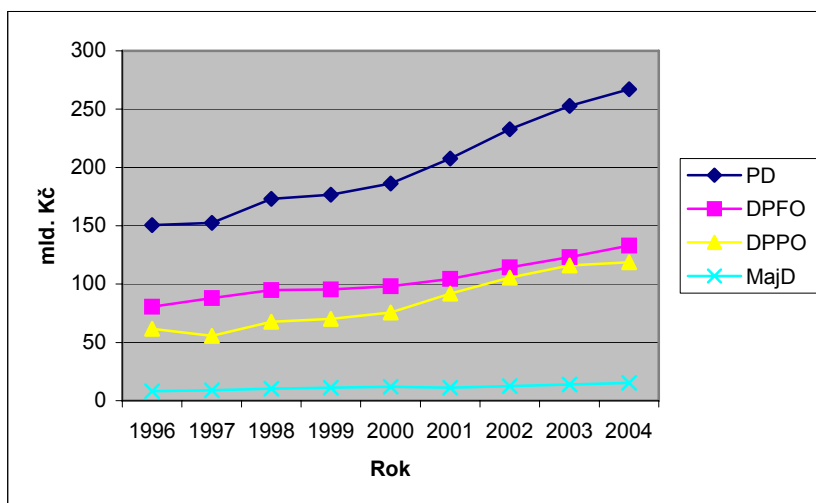
Nejdříve se opět podíváme na vývoj přímých daní v nominálním vyjádření, což zobrazuje následující tabulka:

Tabulka 5: Vývoj přímých daní v nominálním vyjádření

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
PD	150,5	152,6	173	176,6	186,1	207,6	232,7	252,9	267,0
DPFO	80,5	87,9	94,9	95,3	98,3	104,4	114,4	123,0	133,0
DPPO	61,8	55,6	67,6	70,1	75,8	92,0	105,7	115,9	118,7
MajD	8,1	9,1	10,5	11,2	12,1	11,2	12,6	14,0	15,3

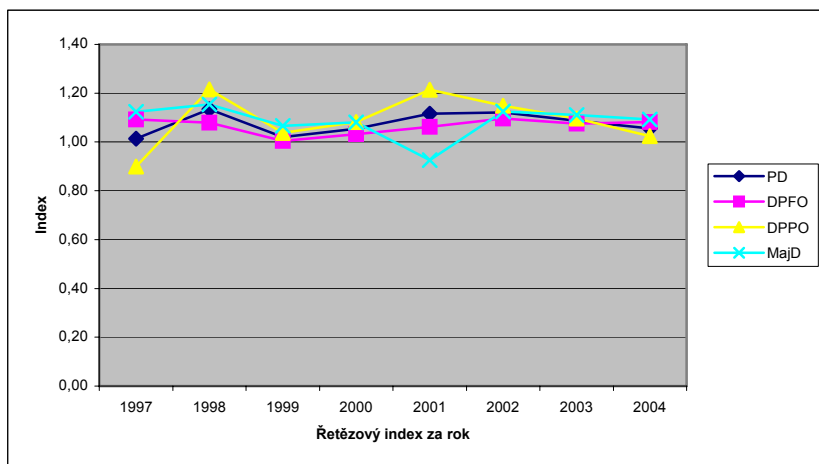
Zdroj: MF ČR, ČSÚ, vlastní výpočet

Obrázek 7: Vývoj přímých daní v nominálním vyjádření

kde PD jsou přímé daně, DPFO je daň z příjmu fyzických osob, DPPO je daň z příjmu právnických osob, MajD jsou majetkové daně.

Obrázek 8: Řetězový index PD a jejich složek

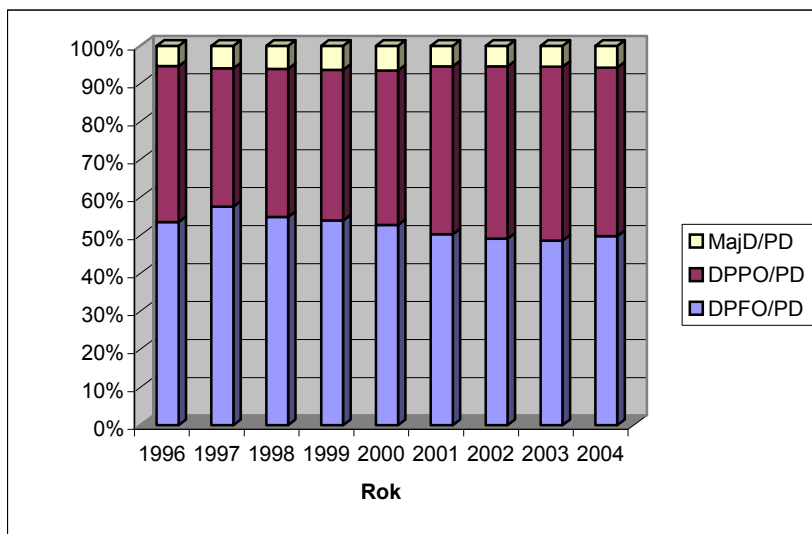
Z tabulky 5 a obrázků 7 a 8 je patrné, že přímé daně jako celek v nominálním vyjádření po celé sledované období rostly – řetězový index je v každém roce vyšší než jedna.

Totéž platí i pro daň z příjmu fyzických osob, i když zde v roce 1999 má řetězový index hodnotu jedna. V posledních letech sledovaného období měl řetězový index hodnotu kolem 1,08.

Naproti tomu daň z příjmu právnických osob v roce 1997 vykazala hodnotu řetězového indexu 0,9, tj. výnosy z této daně oproti předchozímu roku klesly o 10 %. V letech 1998 a 2001 se naopak index vyšplhal nad hodnotu 1,2, konkrétně v roce 1998 1,22 a v roce 2001 pak 1,21. Od roku 2001 do roku 2004 výnosy z této daně ztrácely svoji dynamiku (v roce 2004 jeho hodnota činila jen 1,02).

Majetkové daně měly ve všech letech řetězový index vyšší než jedna, kromě roku 2001, kdy jeho hodnota činila 0,93, což znamená pokles o 7 % proti předcházejícímu roku.

Obrázek 9: Podíl složek PD na celkových PD

Majetkové daně jsou velmi stálé v poměru k celkovým přímým daním, ve všech letech sledovaného období kromě roku 2000, kdy dosáhly 7 % z celkových přímých daní, oscilují mezi 5 až 6 %. Volatilita daní z příjmů je vyšší.

Daň z příjmu fyzických osob se pohybovala v hodnotách 49 až 58 % s tím, že od roku 1997 (kdy byl tento podíl nejvyšší) soustavně klesal až do roku 2002 resp. 2003 (v obou letech tento podíl činil 49 %). V roce 2004 podíl DPFO na celkových přímých daních vzrostl oproti dvěma předchozím letům o 1 p.b.

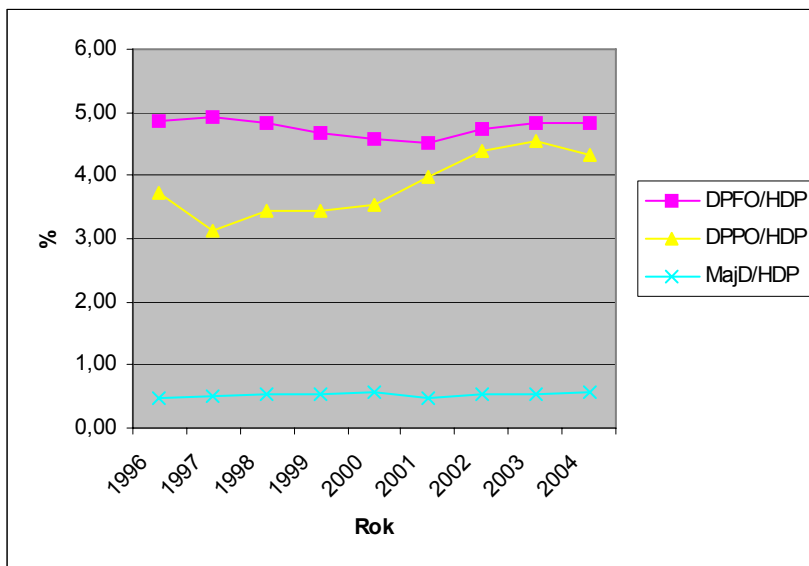
U daně z příjmu právnických osob byl vývoj vzhledem k použitému členění pochopitelně zcela opačný. Podíl DPPO na celkových přímých daních se pohyboval v rozmezí 36 až 46 %, kdy tento podíl rostl soustavně od roku 1997, kdy dosahoval nejnižších hodnot, až do roku 2003 (kdy byl tento podíl naopak nejvyšší). V posledním sledovaném roce, tj. v roce 2004, klesl podíl DPPO na celkových přímých daních o 2 p.b.

Musím na tomto místě zopakovat, co již bylo řečeno při analýze nepřímých daní. Je opět zcela evidentní, že hodnoty podílů jednotlivých složek nepřímých daní na celkových nepřímých daních jsou závislé na vývoji všech ostatních složek.

Nyní opět přejdeme k analýze přímých daní a jejich složek jako procenta HDP, což nám znázorňuje následující obrázek.

Obrázek 10: Vývoj složek PD jako procento HDP

Je patrné, že majetkové daně si ve vyjádření jako podíl na HDP udržovaly poměrně stabilní výši po celé sledované období. Nejnižší hodnotu měl tento ukazatel v roce 2001, kdy dosahoval hodnoty 0,48 %. Naopak nejvyšší hodnotu měl tento ukazatel v letech 2000 a 2004, kdy dosáhl hodnoty 0,56 %.

Naproti tomu daně z příjmu (především daň z příjmu právnických osob jako procento na HDP) fluktovaly mnohem více. Ukazatel daně z příjmu fyzických osob na HDP měl nejvyšší hodnotu v roce 1997, kdy dosáhl hodnoty 4,92 % a naopak nejnižší hodnoty nabyl v roce 2001, a to hodnoty 4,51 %.

Největší výkyvy ve skupině přímých daní pozorujeme u daně z příjmu právnických osob jako procenta na HDP. Tady vidíme propad v roce 1997 oproti roku 1996 na hodnotu 3,11 %, která je jasně nejnižší za celé sledované období. Nejvyšší příjmy z daně právnických osob jako procento na HDP byly dosaženy v roce 2003, kdy dosáhly 4,54 %. V posledním sledovaném roce, tj. v roce 2004, došlo k poklesu hodnoty tohoto ukazatele na úroveň 4,31 %.

6. ZÁVĚR

Tento příspěvek se zabýval analýzou daňové kvóty v České republice v časovém období od roku 1996 až do roku 2004, jakožto i vývojem jednotlivých komponent daňové kvóty. Jedná se o srovnání v čase, nikoliv v prostoru. Dosažené výsledky zde stručně shrneme.

Dle použitých dat bylo zjištěno, že daňová kvóta se pohybuje na úrovni cca 35 % ve smyslu složené daňové kvóty, zatímco jednoduchá daňová kvóta se pohybuje na úrovni cca 21 %. Obě daňové kvóty od roku 2001 rostly, přičemž složená daňová kvóta v roce 2004 oproti roku předchozímu mírně klesla.

Složenou daňovou kvótu jsme rozdělili na „hrubé“ složky, a to na přímé daně, nepřímé daně a odvody sociálního a zdravotního pojištění. Po vztazení těchto složek k HDP jsme zjistili, že nejvyšší podíl na HDP mají odvody sociálního a zdravotního pojištění. Tento ukazatel nabývá hodnot mezi 13 a 14 %, přičemž relativně vyšších hodnot dosahoval na konci sledovaného období (pouze jednou, a to v roce 2003, překročil hranici 14 %). Druhý nejvyšší podíl mají v tomto ohledu nepřímé daně, které se vztahují k HDP pohybují na úrovni mezi 11 a 12 %. Tento ukazatel pro změnu nabýval relativně vyšších hodnot na počátku sledovaného období (kromě roku 1998) a nejnižší hodnoty zde bylo dosaženo v roce 2002, a to 10,99 %. Konečně poslední „hrubá“ složka daňové kvóty v našem členění, přímé daně na HDP, dosahovaly ve sledovaném období výše mezi 8,5 % a 10 %. Zde platí (podobně jako u odvodů na sociální a zdravotní pojištění), že relativně vyšších hodnot tento ukazatel dosahoval na konci sledovaného období. Nejnižší hodnoty dosáhl v roce 1997 (8,55 %) a nejvyšší hodnoty v roce 2003 (9,91 %).

Složku nepřímých daní jsme dále rozdělili na DPH, spotřební daně, clo a ostatní nepřímé daně. Nejsilnější složkou nepřímých daní je jasně DPH, které dosahovalo jako procento HDP hodnot mezi 6 a 6,8 %. Spotřební daně jsou druhé, a to s hodnotami mezi 3,3 a 3,8 %. Clo svou hodnotu soustavně ztrácelo a z hodnoty cca 1,2 % se postupně snižovalo až na hodnotu 0,18 %. Ostatní nepřímé daně si držely poměrně stabilní úroveň kolem hodnoty 0,8 resp. 0,9 %, vyjma počátečního a koncového roku sledovaného období, kdy dosahovaly hodnot nižších (v roce 1996 hodnoty 0,37 % a v roce 2004 hodnoty 0,6 %).

Složka přímých daní byla dále rozdělena na daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a majetkové daně. Opět porovnáním těchto daní jako procenta na HDP jsme zjistili, že nejsilnější složkou přímých daní je daň z příjmů fyzických osob. Ta během sledovaného období dosahovala hodnot cca mezi 4,5 a 5 %, přičemž nejvyšší hodnoty 4,92 % tento ukazatel dosáhl v roce 1997 a nejnižší hodnoty 4,51 % naproti tomu v roce 2001. Tento ukazatel od

roku 1997 klesal až do zmíněného roku 2001, kdy se trend otočil, a až do konce sledovaného období ukazatel naopak rostl. Vývoj daně z příjmů právnických osob vykazoval mnohem větší rozmezí, v němž se během sledovaného období pohyboval. Nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla 3,11 %, a to v roce 1997 (oproti 3,72 % v roce 1996), poté víceméně rostl až do roku 2003, kdy dosáhl hodnoty 4,54 %. Ukazatel zde dosáhl nejvyšší hodnoty za celé sledované období. V roce 2004 došlo opět k poklesu na úroveň 4,31 %. Majetkové daně si jako procento HDP udržovaly poměrně stabilní úroveň kolem hodnoty 0,5 %.

7. POUŽITÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ZDROJE

DVOŘÁK, P.: Vybrané problémy fiskální politiky. Praha, skripta VŠE 1998.

PEKOVÁ, J.: Veřejné finance, úvod do problematiky. Praha, ASPI 2002.

STRECKOVÁ, Y. – MALÝ, I.: Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Praha, Computer Press 1998.

www.mfcr.cz

www.czso.cz

V roce 2005 vyšlo:

WP č. 1/2005

Petr Chmelík: Vliv institucí přímé demokracie na hospodářskou politiku ve světle empirického výzkumu

WP č. 2/2005

Martin Kvizda – Jindřiška Šedová: Privatizace a akciové společnosti – k některým institucionálním aspektům konkurenceschopnosti české ekonomiky

WP č. 3/2005

Jaroslav Rektourek: Přístup k inovacím v České republice. Současný stav a možné směry zlepšení.

WP č. 4/2005

Milan Víturka – Vladimír Žitek – Petr Tonev: Regionální předpoklady rozvoje inovací

WP č. 5/2005

Veronika Bachanová: Analýza kvality regulace České republiky

WP č. 6/2005

Hana Zbořilová – Libor Židek: Washingtonský konsenzus v české ekonomické praxi 90. let

WP č. 7/2005

Osvald Vašíček and Karel Musil: The Czech Economy with Inflation Targeting Represented by DSGE Model: Analysis of Behaviour

WP č. 8/2005

Zdeněk Tomeš: Je stárnutí populace výzvou pro hospodářskou politiku?

WP č. 9/2005

Ladislav Blažek – Klára Doležalová – Alena Klapalová: Společenská odpovědnost podniků

WP č. 10/2005

Ladislav Blažek – Alena Klapalová: Vztahy podniku se zákazníkem

WP č. 11/2005

Ladislav Blažek – Klára Doležalová – Alena Klapalová – Ladislav Šiška: Metodická východiska zkoumání a řízení inovační výkonnosti podniku

WP č. 12/2005

Ladislav Blažek – Radomír Kučera: Vztahy podniku k vlastníkům

WP č. 13/2005

Eva Kubátová: Analýza dodavatelských vztahů v kontextu inovací

WP č. 14/2005

Ladislav Šiška: Možnosti měření a řízení efektivnosti a úspěšnosti podniku

V roce 2006 vyšlo:

WP č. 1/2006

Tomáš Otáhal: Je úplatkářství dobrá cesta k efektivnějšímu vymáhání práva?

WP č. 2/2006

Pavel Breinek: Vybrané institucionální aspekty ekonomické výkonnosti

WP č. 3/2006

Jindřich Marval: Daňová kvóta v ČR